

Fájdalmak embere

János 19,1-7
Nagypéntek
1953. április 3.

Sok költő megénekelte, sok festő megfestette azt a jelenetet, amit a mai evangélium olyan egyszerűen mond el. Papi fejedelmek, szolgák és zsidó tömeg az egyik oldalon, Pilátus és katonák között Jézus a másik oldalon. Pilátus megmutatja a feldühödött tömegnek Jézust, a fájdalmak emberét. Kezét felemeli, ujjával rámutat s így szól: *Ímhol az ember!* Minden szem Jézusra tekint: a Pilátusé, az öröké, a főpapoké, a szolgáké, a tömegé is. Érdekes megfigyelni, hogy a közfelfogás szerint ennél a jelenetnél csak férfiak voltak jelen. Mikor Munkácsy Mihály megfestette az ezt a jelenetet ábrázoló híres képét, női alakot is festett a képre. A közfelfogás szerint ennél a jelenetnél csak Jézus ellenségei voltak jelen, hívei távol voltak. Munkácsy Mihály odafestett a képre pár alakot, akiknek arcát eltakarja a részvét. Jertek, álljunk oda Pilátus udvarán ezek közé a nagy magyar festő hívó képzelete által odafestett emberek közé, s nézzünk arra, akire Pilátus így mutat rá: *Ímhol az ember!*

1. Pilátus ujjá nyomán egy megkínzott embert lát a szemünk. Ímhol a megkínzott ember!

Pilátus nem merte elítélni Jézust, de felmenteni sem volt bátorsága. Úgy szeretett volna kiszabadulni kényes helyzetéből, hogy ne kelljen neki ebben a kérdésben állást foglalnia. Előbb a Barabbás-tervvel kísérletezik. A szokásos húsvéti amnesztia személyi kérdésében a zsidókra bízta a döntést. Két jelöltet állít: Krisztust és Barabbást. Elképzelhetetlennek tartja, hogy a zsidók ne Krisztus mellett döntsenek. De az elképzelhetetlen bekövetkezik. A zsidók inkább Barabbás szabadonbocsátása mellett döntenek. Erre új kísérletet tesz. Megpróbálja felébreszteni a tömegben a részvétet. Úgy tesz, mintha belemerne a keresztrefeszítésbe. Elrendeli a hozzá való előkészületet. A keresztrefeszítés előjátéka a megostoroztatás volt. Megostoroztatja Jézust. A többi evangélium híradása alapján valószínűnek lehet venni, hogy a megostoroztatás nyilvánosan, a főpapok és az egész nép szeme láttára történt. Ilyenkor az elítélt rendszerint egy alacsony oszlophoz kötözték, hátát megmeztelenítették. Az alacsony oszlophoz kötözött szegény ember háta meggömbült, rajta a bőr megfeszült. Ekkor kezébe vette a pribék a korbácsot, mely szíjből állt, végén ólom, vagy csontnehezékekkel. Felemelte rövid nyelével. Hatalmas lendületet vesz s a következő pillanatban lecsap az ostor. Nyomában felhasad a bőr, frecskel a vér. Most megint felemeli. Újra csap. Talán épp oda talál, ahová az előbb is. Húsdarabok lógnak az oston, de a hóhér csak veri tovább. Borzasztó! Ki bírja ki ezt a látványt? A „szent” főpapok bírják, talán még élvezik is. Bírják az „áhitatos” templomszolgák is. És bírja a szenzációra mindig éhes nép. És bírja nemcsak nézni, hanem végigszenvedni is maga Jézus. Egy jajszó nem hagyja el ajkát, pedig megtörtént, hogy az elítélt nem is került keresztre, mert behalt a megostoroztatásba.

A megostoroztatás után következett a kicsúfoltatás. Az elítéltet a katonák rendelkezésére bocsátották, hadd töltsék rajta kedvüket. Ez már nem nyilvános cirkusz. A katonák elviszik Jézust az őrházba (Máté 27,27). Valamelyiknek az a pokoli gondolata támad, hogy ez az ember, a zsidók királyának mondta magát, játszunk tehát koronásdit vele, koronázzuk őt királlyá. A másik mindjárt gondoskodik is koronáról. Talán a kerítésről vág le óriási tövisekkel ellátott gallyakat és abból fon koronát. Fejére is teszik s hogy majd az ütlegelés közben le ne essék, alaposan bele is nyomja a fejébe. Egy harmadik katona kerít valahonnan egy rossz vörös köpönyeget. Ezt az agyonsebzett hátára dobja, hiszen a királynak nemcsak korona, hanem bíborpalást is jár. Máté szerint még nádpálcát is adtak a kezébe, mert a királynak jogar is való a kezébe. Közben az egész csapatot összegyűjtik a kítűnő mulatságra (Máté 27,27). Letérdelnek előtte, csúfolódva hódolnak neki: *Üdvöz légy zsidók királya!* Jézus nem felel semmit. Erre pofon ütik őt. Félrebillen a fején a töviskorona. Az egyik katona kiragadja Jézus kezéből a nádpálcát és azzal veri mélyebbre Jézus fején a töviskoronát, hogy biztosabban álljon. Ekkor szemén köpik őt. Ott mulat rajta az egész csapat, míg csak Pilátus meg nem elégszi és ki nem hozatja Jézust. A tántorgó, véres, védtelen, kiszolgáltatott, megkínzott embert odaállítja vádlói elé: *„Ímhol az ember!”* Abban a meggyőződésben van, hogy ennyi elég lesz nekik. A bosszúvágy kielégülést nyert, s talán megszólal szívükben az emberi szájalom, s nem fogják kívánni a keresztrefeszítés folytatását.

Csalódik. A megkínzott embert senki sem szánja meg. Az a Jézus, akinek szíve tele volt szájalommal minden nyomorúság iránt, nem talál szájalomra. Mondd, talál a te szívedben szájalomra? Hányszor kezdted el szípgogni regényolvasáskor egy-egy érzékeny jelenetnél, hány mozarabnál töröltél ki titkon a szemedből egy-egy könnyecseppet? Nézz oda, ahová Pilátus mutat: *Ímhol a megkínzott ember!* Ez nem képzeletszulte színjáték, hanem életszulte szörnyű valóság. Ne sajnáld tőle és ne szégyelld érte alápergő könnyeidet!

2. *Ha nem ismernők a történetet, azt lehetne gondolni, hogy azért nem talál Jézus részvétre, mert oly nagy a bűne, hogy az erre való gondolás megöli a részvétet s úrrá teszi az emberben a jog szigorúságát: Megérdemelte! Jézus azonban ártatlan. Pilátus bizonysgot is tesz róla: „Ímhol a büntelen ember!”*

Pilátus a felolvasott ígében kétszer is mondja: nem találok benne semmi bűnt. Gondold meg, hogy ezt a megállapítást egy bíró teszi, mégpedig nem a vádlókkal való bizalmas beszélgetés folyamán, hanem a vádlott jelenlétében! Gondold meg, hogy Pilátus kijelentésének megfogalmazása is milyen csodálatos! Nem azt mondja, hogy nem látom a vádat beigazoltnak, vagy hogy a szóbanforgó kérdésben ártatlannak látom Jézust, hanem elvi általánosságban szögezi le: Ímhol a büntelen ember! Én nem találok benne semmi bűnt!

Vádlói is büntelenségéről tesznek bizonysgot. Ugyan nem szavakkal, mert szavuk hangosan követeli a megfeszítetést, hanem az egész magatartásukkal. Nem tudnak kellő indokot találni a halálos ítéletre. Pedig lázasan kutatnak utána. Pénzért mindenre kapható emberek mindig voltak. Akkor is voltak. A hamis tanúk seregét vonultatták fel az egyházi tárgyalásra, de azok össze-vissza beszéltek. Akkor előszedték a templomgyalázás vádját. Ez sem sikerült. Végül is egy, a kihallgatás alkalmával tett nyilatkozata alapján, amelyben Isten Fiának mondta magát, istengyalázás címén ítélték halálra. Pilátus elé azonban már nem mernek odaállani ezzel a váddal. Ott azt mondják, hogy lázadó, király akar lenni, tiltja a császár adójának fizetését (Luk 23,2). Mikor ez nem nyer beigazolódot, mégis csak azzal állanak elő, hogy istenkáromló. Ahol a vádat ilyen rugékonnyan képviselik, ott nem a vád nyer beigazolódot, hanem csak a bosszú, amely a kegyesség köpenyébe burkolózva Isten törvényének (III. Mózes 24,16) érvényesülése jogcímén akarja eltenni láb alól azt, aki neki kellemetlen.

Igazadat sokszor kereső, de sokszor nem találó, sokszor méltatlanságot eltűrni kényszerülő testvérem, nézz oda, ahová Pilátus mutat: Ímhol a büntelen ember! S szívedben csituljon el minden lázadó érzés, ajkadon a panasznak minden szava! Mert ha a zöldellő fán, Krisztuson ezt művelik, mi eshetik akkor rajtam, a száraz fán? (Luk 23,31)

3. *Pilátusban babonás félelmet kelt Jézusnak az istenfiúságra való igénye.*

Sejt valamit. Jézus közelében körülveszi őt az Isten-titok levegője. Riadtan tudakolja tőle: Honnét való vagy te? (Ján 19,8-9). Abban a kézmozdulatban tehát, amellyel Jézusra mutat, benne van ez a sejtelem is: Ímhol az Isten Fia!

Pilátus csak sejti. A zsidók tagadják. Mi pedig valljuk. Valljuk, hogy Jézus Krisztus Isten egyszülött Fia, aki lejött erre a földre. Húsból és vérből való emberré lett, mint mi, de büntelen emberként született és büntelen ember maradt is, nem úgy, mint mi. Isten Fia, a büntelen ember-Jézus magára vette az ember bűnét, s bűneinkért elszenvedte a reánk méltán váró szenvedést. Érettem, éretted, érettünk lett megkínzott emberré, a fájdalmak férfivá. Több jár tehát neki, mint büntelenségének elismerése vagy az együttérző szív részvéte. Erre, mint Pilátus példája mutatja, még a pogány is képes, ha van benne némi igazságszeretet és emberi érzés a tragikus hősök iránt. Hódolat és imádat illeti őt, s erre nem minden „vallásos” ember képes. A zsidók bibliaolvasók voltak, kívülről tudták az íráshelyet, amelynek alapján szerintük Jézus méltó a halálra. Sok keresztyén is van, aki Jézusnak barátja, de Krisztusnak ellensége. Mert a váltság nem kell nekik.

Pilátus nem mert dönteni Krisztus mellett. A zsidók mertek ellene dönteni. Jöjj, merjünk mi ma mellette dönteni! Álljunk oda Pilátus mellé a Krisztus ellenségeinek nyilvánossága mellett is, s míg ez a gyáva pogány megrendülve csak ennyit mer mondani: Ímhol az ember!; míg az elvakult tömeg csak ezt meri ordítani: Ímhol a halálra méltó bűnös!; mi a megkínzott, büntelen Jézusra mutatva el merjük mondani Keresztelő János vallomását: „Ímhol az Istennek ama báránya, aki elveszi a világ bűneit!” Ámen.